

UCHWAŁA NR XXXII/208/21
RADY GMINY ŚWINNA

z dnia 10 czerwca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świnna na lata 2021-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378 oraz z 2021 r. poz. 1038) oraz art. 17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369 oraz z 2021 r. poz. 794 i 803)

Rada Gminy Świnna uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świnna na lata 2021-2025, w brzmieniu stanowiącym załącznik do tej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Świnna oraz Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świnnej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Świnna

Kazimierz Dziki

Załącznik do uchwały Nr XXXII/208/21
Rady Gminy Świnna
z dnia 10 czerwca 2021 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY ŚWINNA NA LATA 2021- 2025

ŚWINNA, 2021 R.

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I

WSTĘP

1. Strategia- informacje ogólne.....	4
2. Definicje podstawowych pojęć.....	6
3. Struktura dokumentu.....	7
4. Przesłanki wynikające z dokumentów strategicznych.....	8

CZĘŚĆ II

DIAGNOZA

1. Charakterystyka gminy.....	12
2. Demografia.....	15
3. Problemy społeczne występujące na terenie gminy w ocenie GOPS.....	16
a/ ubóstwo.....	16
b/ bezrobocie	20
c/ uzależnienia- alkoholizm.....	22
d/ kwestia dziecka i rodziny	24
e/ niepełnosprawność i starość	29
4. Analiza SWOT.....	31
5. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych.....	34
6. Wnioski wynikające z diagnozy.....	35

CZĘŚĆ III

ZAŁOŻENIA STRATEGII

1. Misja.....	38
2. Cele strategiczne.....	38
3. Ramy finansowe strategii	46
4. Monitorowanie i wdrażanie strategii.....	47

CZEŚĆ I WSTĘP

1. STRATEGIA –INFORMACJE OGÓLNE

Strategia to zgodnie z definicją przemysłany plan działania w danej dziedzinie. W zależności od tego jaką dziedzinę obejmuje możemy wyróżnić m.in. strategie marketingowe, wojenne, rozwoju przedsiębiorstwa, rozwoju zasobów ludzkich czy też strategie społeczne.

Strategia to podstawowy dokument zarządzania, wyznacza cele długoterminowe przedsiębiorstwa, instytucji, społeczności, odpowiadające kierunkom podejmowanych działań, a także przedstawia zasoby jakie są niezbędne do osiągnięcia założonych celów. Strategia formułuje misję i cele, przez realizację których może zostać ona wypełniona.

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2020 r., poz.1876 z późn. zm.) w art. 17 ust 1 pkt. 1. wskazuje, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia, ta zgodnie z art. 16 b ustawy o pomocy społecznej zawiera w szczególności :

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Podobne dokumenty tworzone są na szczeblu powiatu, województwa i całego kraju, obejmują swym zasięgiem coraz szersze grupy i obszary. Strategie te powinny być do pewnego stopnia spójne ze sobą, formułować zbieżne cele, aby poprzez ich realizację poprawić sytuację społeczeństwa i niwelować skutki występujących problemów społecznych, zapobiegając wykluczeniu społecznemu.

Tworzenie strategii na szczeblu gminnym sprawia, że społeczność lokalna może mieć swój udział w jej realizacji, bo ludzie są zainteresowani rozwiązywaniem własnych problemów społecznych. O ile problemy przedstawiane na obszarze kraju czy województwa wydają się być odległe i bezpośrednio nie zagrażające, to przedstawienie ich w perspektywie lokalnej prowadzi do mobilizacji w podejmowaniu działań prowadzących do ich rozwiązania.

Tworzenie strategii pozwala na zdiagnozowanie sytuacji gminy, określenie dominujących problemów, które wymagają zainteresowania, interwencji i podjęcia działań profilaktycznych, co w istocie rzeczy jest lepsze bo korzystniej jest zapobiegać niż usuwać skutki zaistniałych problemów. Rozwiązywanie problemów społecznych jest zadaniem m.in. instytucji samorządowych, może być

realizowane we współpracy z organizacjami pozarządowymi, instytucjami o zasięgu powiatowym, wojewódzkim czy też ogólnokrajowym, przy zaangażowaniu społeczności lokalnej. Od 2008 roku na terenie Gminy Świnna realizowano gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych, prowadzono monitoring podejmowanych działań i raz w roku sporządzano pisemny raport z realizacji celów strategii, zebrane w ten sposób dane będą przydatne w tworzeniu nowej strategii, pozwolą ocenić, które cele udało się zrealizować, jakie nowe problemy wystąpiły i jaki obrać kierunek działania na lata kolejne. Do tej pory strategię sporządzono dwukrotnie - w 2008 roku oraz kolejną w 2015 roku, która obejmowała ramy czasowe 2015-2020.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych obejmując w celach różnorodnie kwestie społeczne powinna odnosić się do aktów prawnych mających wpływ na rozwiązywanie wymienianych problemów. Spośród tych aktów można wskazać:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Oprócz wskazanych aktów prawnych przy realizacji strategii może być także konieczność odwołania się do innych ustaw i aktów wykonawczych z zakresu służby zdrowia, oświaty czy też budownictwa socjalnego.

2. DEFINICJE PODSTAWOWYCH POJĘĆ

Problemy społeczne to zjawiska zaliczane do tzw. "patologii społecznej". Pojęcie to określać można w dwóch znaczeniach :

- szerszym – problemem społecznym jest wszystko to, co stanowi przedmiot zainteresowania nauk społecznych,
- węższym – problemy społeczne to także zjawiska występujące w społeczeństwie (lub poszczególnych społecznościach danego społeczeństwa), które są tak ważne, że wywołują określony oddźwięk w świadomości ludzi. To taki stan społeczny, który znaczną część społeczeństwa definiuje jako łamanie norm społecznych, będących dla nich szczególnie cennymi. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę dla efektywnego funkcjonowania państwa, utrudniając, bądź nawet uniemożliwiając realizację celów społecznych. Problem społeczny stanowi rozdźwięk między uznanymi wzorami, a aktualnym stanem rzeczy. Do najpowszechniejszych problemów społecznych można zaliczyć: wojny, przemoc, ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, bezdomność, nierówności społeczne, choroby cywilizacyjne.

Polityka społeczna to przyjęty i realizowany przez władzę publiczną i organizacje pozarządowe zespół długofalowych działań na rzecz zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych, to celowe oddziaływanie zmierzające do poprawy jakości życia szerokich warstw ludności, usuwania społecznych nierówności oraz podnoszenia kultury życia. Jako politykę społeczną określa się także działalność państwa i samorządowych organizacji pozarządowych, których celem jest wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństw ekonomicznie i socjalnie najsłabszych.

Wśród celów polityki społecznej wymienia się :

- bezpieczeństwo socjalne, które powoduje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego np. choroba, starość, bezrobocie,
- inwestycje w człowieka- tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia,
- ład społeczny- podstawa stabilizacji życiowej ludzi, wartość spokoju społecznego rośnie wraz z osiągnięciem dobrobytu i stabilizacji politycznej,
- życie rodzinne – powrót do wartości związków między ludźmi i poczucia bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych, wychowanie przyszłych pokoleń wymaga wsparcia rodzin nie tylko ubogich i nie tylko materialnego ze strony osób i instytucji.

Wartości to termin określający to, co godne uznania i pożądanego, cenne i dobre. Przedmiotami podlegającymi wartościowaniu w polityce społecznej są najczęściej: poziom zaspokojenia potrzeb, stosunki społeczne, instytucje społeczne. Polityka społeczna oparta jest na zasadach i wartościach czy też normach społecznych. Wartości mogą być odczuwane i uznawane, te pierwsze wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, natomiast uznawane oparte są na przekonaniu, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne normy działania, które powinny sprzyjać realizacji podstawowego celu jakim jest zaspokojenie potrzeb. Do uznawanych zasad odnoszących się do realizacji polityki społecznej zaliczyć można:

- **zasadę samopomocy** - to rozwój pomocy wzajemnej osób mających podobne problemy życiowe,

- **zasadę przezorności** – oznacza ona, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może wynikać tylko ze świadczeń ze strony społeczeństwa, ale też z odpowiedzialności osoby za własną przyszłość,

- **zasada solidarności społecznej** – jest to podział dóbr materialnych według ustalonych reguł uwzględniających równość szans i uprawnień obywateli,

- **zasada pomocniczości** - to przyjęcie określonego porządku w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy sama nie jest w stanie zaspokoić swych potrzeb,

- **zasada dobra wspólnego** – przejawiana w działaniach publicznych, które biorą pod uwagę korzyści i interesy wszystkich obywateli i zmierzają do poszukiwania kompromisów tam gdzie interesy te są sprzeczne.

Polityka społeczna realizowana jest na różnych poziomach władzy, począwszy od polityki unii europejskiej czy krajowej polityki społecznej, a na lokalnej czyli np. gminnej kończąc. Działania te powinny być spójne i zmierzać do poprawy stopnia zaspokojenia potrzeb ludności.

Występujące w społecznościach problemy społeczne powodują dezintegrację społeczeństw, wykluczenie społeczne osób nimi dotkniętych, utrudniają gromadzenie dóbr i zaspokajanie szeroko pojmowanych potrzeb życiowych, pełnienie ról społecznych i rozwój jednostek.

Lokalna polityka społeczna powinna zmierzać do rozwiązywania kwestii problemów społecznych i podnoszenia poziomu życia wszystkich obywateli ze szczególnym uwzględnieniem jednostek słabych. Formułowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych i określenie w niej celów gminnej polityki społecznej ma zmierzać do efektywnego rozwiązywania wymienionych kwestii.

3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świnna składa się z trzech podstawowych części.

Pierwsza z nich jest opisem ogólnych pojęć, do których tworzony dokument się odnosi, zbiorem definicji określających czym jest strategia, a także zawiera przesłanki wynikające z innych dokumentów, z którymi strategia gminna powinna być spójna.

Część druga to etap diagnozy sytuacji gminy Świnna, zawiera opis gminy zarówno pod względem terytorialnym i demograficznym jak i określa podstawowe problemy społeczne gminy. Diagnoza została dokonana na podstawie dokumentacji zgromadzonej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, tzn. m.in. sprawozdań rocznych z realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, oceny zasobów pomocy społecznej, a także dokumentach będących ewaluacją strategii rozwiązywania problemów społecznych przeprowadzaną raz w roku od 2008 roku kiedy to pierwsza strategia została przyjęta uchwałą Rady Gminy Świnna. Duże znaczenie miała także współpraca z instytucjami zajmującymi się poszczególnymi kwestiami, instytucje te były corocznie proszone o

wypełnienie ankiet, w których zgromadzono informacje niezbędne do stworzenia części diagnostycznej strategii. Do instytucji tych zaliczymy:

- Urząd Gminy w Świnnej
- Urząd Stanu Cywilnego w Świnnej
- Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu
- Komisję ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świnnej
- Szkoły Podstawowe i Gimnazja z terenu gminy (gimnazja zostały zlikwidowane w roku 2019)
- Gminny Ośrodek Kultury w Świnnej
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Świnna.

W części tej określono mocne i słabe strony gminy Świnna, opisano zasoby, które mogą zostać wykorzystane przy rozwiązywaniu problemów społecznych.

Ostatnia część dokumentu jest sformułowaniem misji oraz celów strategicznych dla gminy, których realizacja ma doprowadzić do rozwiązywania problemów społecznych i podniesienia jakości życia społeczności lokalnej. Określa także sposób monitorowania i oceny realizacji strategii.

4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w swych założeniach i celach powinna być spójna z dokumentami tego typu tworzonymi na szerszych poziomach.

Jednym z dokumentów, do którego odnosić powinna się Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju –Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności**, która z kolei jest zbieżna z programem Europa 2020 realizowanym na szczeblu europejskim, z pewnością będzie on kontynuowany w latach kolejnych. Dokument ten został przyjęty Uchwałą Rady Ministrów w lutym 2013 roku. Celem głównym przedstawionych w dokumencie tym działań jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej – zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierówności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów. Jako cele strategiczne i kierunki rozwoju wymienia się:

1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.
2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym.

3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki.
4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.
5. Stworzenie Polski Cyfrowej.
6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.
7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.
8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.
9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.
10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej.
11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Kolejny dokument, do którego odnosić powinna się gminna strategia to **Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego**. Przyjęta została w kwietniu 2006 roku i jej realizacja zakładana była na lata 2006-2020 (aktualizowana w 2015 r.). W listopadzie 2020 roku uchwałą Sejmiku Śląskiego przyjęto kolejną strategię na lata 2020-2030. Jako misję w/w strategii przyjęto sformułowanie: **Wysoka jakość życia mieszkańców województwa śląskiego. Aktywna społeczność regionalna**.

Cele strategiczne to :

1. Aktywna polityka prorodzinna. Wspieranie właściwego funkcjonowania rodziny, zapewniającej prawidłowy rozwój i opiekę wszystkim jej członkom, zwłaszcza osobom zależnym
2. Rozwój warunków sprzyjających aktywnemu i pełnemu uczestnictwu osób starszych w życiu społecznym. Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb starzejącego się społeczeństwa.
3. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadr służb społecznych oraz instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej .
4. Wzmocnienie instytucji, organizacji i innych podmiotów realizujących zadania na rzecz włączenia społecznego mieszkańców regionu oraz skuteczności działań w tym obszarze. Organizowanie społeczności lokalnej.
5. Wzmocnienie roli ekonomii społecznej i solidarnej w integracji społeczno-zawodowej oraz w dostarczaniu usług społecznych
6. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Najbliższa terytorialnie do realizacji jest **Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim** przyjęta w 2005 roku i od tego roku rozpoczęto jej realizację. Misją powiatu żywieckiego jest stworzenie systemu pomocy instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej w celu zapewnienia warunków dla godnego życia i rozwoju osób oraz rodzin.

Głównym celem strategii jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawdziwych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków, poprzez usamodzielnienie rodzin w oparciu o zasadę pomocniczości.

Jako **cele strategii** wymienia się:

- zapewnienie godnych warunków życia mieszkańcom powiatu żywieckiego

- zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży
- życiowe usamodzielnienie osób i rodzin przez przezwyciężanie trudnych sytuacji przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska
- wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne staje przed problemem i nie potrafi go samodzielnie rozwiązać
- integracja i współdziałanie instytucji, organizacji i osób w celu rozwiązywania problemów społecznych
- wspomaganie inicjatyw społecznych oraz inspiracja rozwoju idei samopomocy i wolontariatu.

Na terenie Gminy Świnna uchwałą Rady Gminy w 2015 roku przyjęta została **Strategia Rozwoju Gminy Świnna na lata 2015-2022**. Jest ona jednym z narzędzi, jakim posługuje się samorząd w kształtowaniu oraz realizacji lokalnej polityki rozwoju. Cel strategiczny 6 zawarty w tym dokumencie zakłada minimalizację zjawiska wykluczenia społecznego, poprzez wsparcie instytucji publicznych oraz działania infrastrukturalne. Jako propozycje zadań do realizacji wymienia się:

- wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem poprzez doradztwo, szkolenia i pomoc bezpośrednią
- realizacja projektów zabezpieczenia wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, redukujących wpływ czynników powodujących wykluczenie społeczne,
- dostosowanie architektoniczne obiektów użyteczności publicznej.

Strategia rozwoju Gminy Świnna zakłada również m.in. dbałość o jakość i dostępność usług z zakresu ochrony zdrowia, poprawę bezpieczeństwa, dbałość o jakość edukacji .

Analizując założenia kolejnych strategii czy to na szczeblu wojewódzkim, powiatowym czy ogólnopolskim zauważyć można, że diagnozowane problemy społeczne i planowane kierunki działania są podobne i mają na celu wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem, poprawę jakości życia obywateli zwłaszcza tych z grup najsłabszych, rozwój wsparcia instytucjonalnego skierowanego na rozwiązywanie problemów społecznych.

CZĘŚĆ II DIAGNOZA

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Świnna to gmina wiejska położona w województwie śląskim w powiecie żywieckim. Obszar gminy to 39,4 km², z tego 54 % stanowią użytki rolne, natomiast 38 % to użytki leśne. Gmina stanowi 3,79 % powierzchni powiatu. Gmina Świnna od wschodu graniczy z miastem Żywiec, od północy graniczy z gminami Gilowice i Ślemień, od zachodu z gminą Jeleśnia, a od południa z gminą Radziechowy-Wieprz.

Siedziba Urzędu Gminy mieści się w Świnnej. W skład gminy wchodzi następujące sołectwa :

- Świnna
- Pewel Mała
- Pewel Ślemieńska
- Trzebinia
- Rychwałdek
- Przyłęków.

Na terenie Gminy Świnna funkcjonuje obecnie 7 placówek wychowania przedszkolnego, w tym jedna niepubliczna, 6 szkół podstawowych, w tym jedna placówka prowadzona przez fundację tzw. Szkoła Montessori mieszcząca się w Przyłękowie, a także szkoła podstawowa i przedszkole katolickie w Rychwałdku.

W gminie zarejestrowanych na dzień 31 grudnia 2019 r. było 650 podmiotów gospodarczych, funkcjonują zakłady pracy dające zatrudnienie także mieszkańcom. Funkcjonują zakłady przetwórstwa mięsnego, drewna, ślusarskie i wiele drobnych zakładów rzemieślniczo-usługowych, firmy remontowo-budowlane, placówki handlowe. Sieć handlowa to kilkanaście placówek oferujących różnorodny asortyment od artykułów spożywczych, tekstylii po materiały budowlane. Obserwuje się wzrost zarejestrowanych działalności w stosunku do lat ubiegłych.

Z zakresu turystyki i wypoczynku wymienić można Hotel Żywiecki mieszczący się w Przyłękowie posiadający wyciąg narciarski, ośrodek Czachówka w Pewli Małej oraz ośrodek agroturystyczny Ranczo Adama w Pewli Ślemieńskiej, są także małe gospodarstwa agroturystyczne, w których można wynająć pokoje.

Przez teren Gminy przebiegają liczne szlaki turystyczne:

□□ w centrum Świnnej rozpoczyna się żółty szlak turystyczny prowadzący na Moczarki nad Przyłękowem oraz na Granicznik ze wspaniałym widokiem na Skrzyczne oraz Babią Górę

–□□niebieski szlak turystyczny prowadzi z Żywca na Romankę (1 366 m n.p.m.), przebiega on przez zachodnią część Przyłękowa i dolinę Przyłękówki wzdłuż góry Tokarki (688 m n.p.m.) i Pawlackiego Wierchu (734 m n.p.m.), w drodze powrotnej szlak ten biegnie doliną Trzebinki, aż do Żywca, roztaczają się stąd piękne widoki na góry: Grojec (612 m n.p.m.), Skrzyczne, Klimczok i Magurę

□□wyruszając z miejscowości Pewel Ślemieńska granicą wsi przez Rychwałdek warto odwiedzić przysiółek Granicznik położony na stokach Łyski, z którego roztacza się panorama na Skrzyczne i Babią Górę, spacerem lub korzystając np. z roweru górskiego można dotrzeć do najwyższej położonych przysiółków – Na Groń (670 m n.p.m.) i Niemiecka (620 m n.p.m.)

□□ z miejscowości Rychwałdek położonej na stoku Barutki (621 m n.p.m.) można dostać się na jej szczyt, uznawany za najlepszy punkt widokowy w gminie na panoramę Beskidu Małego, Śląskiego i Żywieckiego, polnymi drogami można stąd dotrzeć na szczyt Ostry Groń (577 m n.p.m.) z widokiem na Beskid Mały z Łamaną Skałą oraz Dolinę Łękawki.

□a□□terenie gminy w Przyłękowie znajduje się jedno z czterech Sanktuariów Maryjnych Żywiecczyny: dwa inne stoją w Rychwałdzie i Ślemieniu – wsiach sąsiadujących bezpośrednio z gminą. Jednakże niewątpliwie najciekawszym obiektem sakralnym będącym celem licznych wycieczek i pielgrzymek jest wybudowane w latach 1896 – 1902 Sanktuarium Matki Bożej Wspomożenia Wiernych w Przyłękowie, w 1947 r. dobudowano zakrystię, a w 1949 r. ufundowano dzwony. Główny ołtarz wykonany z drewna przeniesiony został z wsi Łodygowice, w pobliżu znajduje się Grota Matki Bożej Niepokalanego Poczęcia oraz źródło, które wg wierzeń miejscowej ludności ma właściwości zdrowotne.

Inne ciekawe obiekty architektury to:

- Kaplica Leśna – Pewel Mała /las Kiełbasów/
- Kaplica Upadku Chrystusa – Pewel Ślemieńska druga poł. XIX w.
- Stare budownictwo drewniane na terenie miejscowości Rychwałdek, Pewel Ślemieńska, Pewel Mała, Przyłęków.

Obiekty sportowo – rekreacyjne znajdujące się na terenie Gminy Świnna:

- kort tenisowy, boisko do koszykówki , Zespół Szkolno-Przedszkolny Pewel Mała
- narciarskie trasy zjazdowe - Stok Jastrzębicy – Przyłęków
- hala sportowa – Szkoła Podstawowa w Świnnej
- hala sportowa - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Pewli Ślemieńskiej
- hala sportowa - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Trzebini
- progi rzeczne – naturalne kąpieliska nad rzeką Koszarawą.

Na terenie gminy organizuje się i prowadzi liczne przedsięwzięcia o charakterze sportowo-rekreacyjnym, kulturalnym i turystyczno-ekologicznym. Na stałe do kalendarza imprez wpisały się między innymi; Majowy Bieg Uliczny o Puchar Wójta Gminy Świnna, Pokonkursowa Wystawa Plastyczna „Mieszkam w Beskidach”, Dożynki Gminne, Przegląd Rękodzieła i Twórczości Artystycznej Mieszkańców Gminy Świnna. Większość z tych imprez realizowana jest przy współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Świnnej. GOK stale współpracuje ze wszystkimi organizacjami społecznymi działającymi w każdej wsi tworzącej gminę Świnna, organizacje te to: prężnie działające Koła Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicze Straże Pożarne. Pod patronatem tych ostatnich działają strażackie orkiestry dęte w Rychwałdku i Pewli Ślemieńskiej. W tej ostatniej podobnie jak i w Trzebini i Świnnej działalność prowadzą również kluby sportowe.

Od lat w gminie Świnna podejmowane są inwestycje w infrastrukturę, remontowane są drogi, mosty, umacniane brzegi rzek, remontowane są placówki należące do gminy m.in. szkoły. Czyste wody to efekt ekologicznej działalności władz gminy. Duża część gospodarstw została podłączona do kanalizacji, co w efekcie przyniosło korzystne zmiany w zasobach wodnych. Kolejne działania pro ekologiczne to wymiana pieców c-o w placówkach oświatowych, na bardziej przyjazne środowisku. Dbłość o środowisko naturalne przejawia się także w planie zagospodarowania przestrzennego, który przewiduje nie tylko infrastrukturę drobno przemysłową, ale również określa tereny rekreacyjno-sportowe i te przeznaczone pod budownictwo letniskowo-pensjonatowe. Na inwestycje pozyskiwane są środki zewnętrzne, a także przeznaczane środki finansowe z budżetu gminy.

Gmina Świnna graniczy z następującymi miejscowościami: Jeleśnia, Rychwałd, Ślemień, Pewel Wielka, Juszczyna, a także z miastem Żywiec.

Przez gminę przebiega trasa drogowa prowadząca do przejścia granicznego w Korbielowie. Usytuowanie gminy, dobra komunikacja publiczna sprawiają, że gmina Świnna jest atrakcyjna turystycznie i może być bazą wypadową do wycieczek po okolicy.

W każdym sołectwie mieści się remiza OSP oraz kościół. Parafie także włączają się w działania na rzecz mieszkańców, m.in. organizując wyjazdy letnie dla dzieci, pikniki rodzinne.

W zakresie służby zdrowia na terenie gminy działa ośrodek zdrowia zapewniający podstawową opiekę medyczną i pielęgniarczą, gabinet stomatologiczny, dwie apteki, gabinet rehabilitacji. W 2020 roku utworzono filię ośrodka zdrowia w Pewli Małej i otwarty został ośrodek w miejscowości Świnna co poprawiło dostęp do opieki zdrowotnej dla mieszkańców sołectw Świnna, Przyłęków oraz części sołectwa Pewel Mała.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwa Komisariat Policji w Jeleśni, do pracy na terenie gminy Świnna przydzielono jednego dzielnicowego.

Na terenie Gminy zapewniony jest transport publiczny, realizowane są połączenia komunikacyjne zarówno przez prywatnych przewoźników, a także przez Miejski Zakład Komunikacyjny w Żywcu na podstawie umowy z Gminą Świnna. Połączenia autobusów miejskich realizowane są do miejscowości Świnna, Przyłęków, Trzebinia, Rychwałdek, części miejscowości Pewel Mała, a od 2020 roku także do miejscowości Pewel Ślemieńska. Dodatkowo transport realizuje przewoźnik prywatny na trasie Żywiec-Pewel Ślemieńska, przez miejscowości Świnna oraz Pewel Mała kursy realizują przewoźnicy jadący w kierunku gminy Jeleśnia i Koszarawa. Przez gminę Świnna przebiega także linia kolejowa, na której realizowane są przejazdy w kierunku Krakowa, Zakopanego, Suchej Beskidzkiej.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Pewli Małej, zatrudnia on 9 osób, w tym: kierownik ośrodka, główny księgowy, czterech pracowników socjalnych, asystent rodziny, dwóch pracowników działu świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. Dodatkowo na umowę zlecenia zatrudniane są osoby do świadczenia usług opiekuńczych dla osób starszych lub dzieci wymagających wsparcia specjalistycznego. Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje m.in. zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawy

o Karcie Dużej Rodziny. W wykonywaniu zadań ośrodek współpracuje z różnymi podmiotami, m.in. z organami gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

2. DEMOGRAFIA

Gmina Świnna liczy 7944 mieszkańców, jest to statystyka podana na dzień 16 listopada 2020 r. W porównaniu z latami ubiegłymi obserwowaliśmy następujące zależności: w roku 2018 liczba mieszkańców wynosiła 8000 osób, w 2019 roku było to 7957 osób. Możemy więc obserwować, że w ostatnich latach liczba ludności nieznacznie się zmienia, jest to liczba około 8000 osób. Na wskazaną liczbę mieszkańców w 2019 roku składa się: 4101 kobiet i 3856 mężczyzn.

Według zamieszkiwania w poszczególnych sołectwach zaludnienie przedstawia się następująco:

SOŁECTWO	2018 ROK	2019 ROK	I KWARTAŁ 2020r.
Świnna	2025	2000	1998
Pewel Mała	1491	1494	1500
Pewel Ślemieńska	1579	1575	1575
Trzebinia	1746	1736	1731
Rychwałdek	829	827	829
Przyłęków	330	325	326

Biorąc pod uwagę liczbę urodzeń i zgonów w poszczególnych latach obserwujemy, że liczba urodzeń przewyższa liczbę zgonów. Obrazuje to poniższe zestawienie:

	2018 ROK	2019 ROK	I kwartał 2020 ROK
urodzenia	88	72	40
zgony	90	96	41

Struktura wieku mieszkańców gminy według stanu na dzień 16 listopada 2020 r. przedstawiona została w poniżej:

KATEGORIA WIEKOWA	LICZBA OSÓB
dzieci do lat 6	525
dzieci i młodzież szkolna do lat 18 (urodzeni w latach 2002-2013)	1048
wiek produkcyjny: kobiety urodzone w latach 1960-2001: mężczyźni urodzeni w latach 1955-2001:	2237 2586
wiek poprodukcyjny: kobiety urodzone przed 1960 r. mężczyźni urodzeni przed 1955 r.	1041 507

Największą grupę w tej strukturze stanowią osoby w wieku produkcyjnym, ponad 1500 osób to osoby w wieku poprodukcyjnym i w tej grupie obserwujemy znaczną przewagę liczebną kobiet. 60,71 % populacji stanowią osoby w wieku produkcyjnym, będą one stopniowo przechodzić do grupy poprodukcyjnej.

3. PROBLEMY SPOŁECZNE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY W OCENIE GMINNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

A/ UBÓSTWO

Zjawisko społeczne jakim jest ubóstwo zdefiniować można jako niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, uznanych za minimalne w danym społeczeństwie i czasie, jako naruszenie zasad sprawiedliwości społecznej przez istnienie nadmiernego dystansu pomiędzy życiem poszczególnych grup ludności.

Przyczyny ubóstwa podzielić możemy na:

- losowe- niezależne od woli człowieka, spowodowane zdarzeniami tj. wypadki, choroby, klęski żywiołowe
- subiektywne – powstałe w wyniku małej zaradności lub całkowitej bezradności, niskich kwalifikacji, słabego wykształcenia, niechęci do wykonywania pracy czy też uzależnienia od zasiłków z pomocy społecznej

- strukturalne- wynikające z zewnętrznych przyczyn gospodarczych np. bezrobocie, niskie wynagrodzenia, wysokie ceny.

Pojęcie ustawowej granicy ubóstwa wyznacza ustawa o pomocy społecznej, granica ta jest umowna. Obecnie próg dochodowy wynosi 528 zł na osobę w rodzinie i 701 zł dla osoby samotnie gospodarującej.

Z analizy dokumentów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w latach 2018-2020 ze świadczeń pomocy społecznej skorzystała następująca liczba osób:

- w 2018 r. 149 rodzin 395 osób w tych rodzinach
- w 2019 r. 145 rodzin 371 osób w tych rodzinach
- w 2020 r. 145 rodzin 333 osoby w tych rodzinach

W ciągu lat 2018-2020 z pomocy finansowej Ośrodka skorzystało:

- w 2018 r.	132	rodziny	321	osób	4,94	% ludności
- w 2019 r.	127	rodzin	293	osoby	4,66	% ludności
- w 2020 r.	120	rodzin	258	osób	4,19	% ludności

Dodatkowo pomocą wyłącznie w postaci pracy socjalnej czyli szerokiego zakresu poradnictwa i wsparcia objętych było:

- w 2018 r.	27	rodzin	57	osób
- w 2019 r.	15	rodzin	23	osoby
- w 2020 r.	4	rodziny	9	osób.

Są to osoby, które osiągają dochody powyżej progów dochodowych określonych w ustawie o pomocy społecznej jednak potrzebujące wsparcia w codziennym życiu. Z pomocy finansowej GOPS korzystają także osoby osiągające dochód powyżej 528 zł na osobę w rodzinie lub 701 zł dla samotnie gospodarującego, pozwala na to np. realizacja programu "Posiłek w szkole i w domu" zakładająca dochody w wysokości 150 % kryteriów wskazanych w ustawie o pomocy społecznej, a także w indywidualnych przypadkach osoby znajdujące się w trudnej sytuacji spowodowanej niepełnosprawnością, chorobą czy sytuacją losową. Zdarza się, że pomimo posiadanych dochodów osoby i rodziny nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, w szczególności dotyczy to osób starszych, samotnych, których świadczenia emerytalno - rentowe są na tyle niskie,

że nie zabezpieczają potrzeb tj. zakup leków, opału, opłat, wtedy konieczna jest pomoc ze strony instytucji. Sytuacja finansowa rodzin posiadających dzieci od 2016 roku poprawiła się, wtedy to wprowadzono ustawę o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i rozpoczęto wypłatę świadczeń wychowawczych na dzieci (tzw. 500 +). Dodatkowe środki finansowe pozwalają w większym stopniu zadbać o potrzeby dzieci i rodzin. Od 2019 r. świadczenia wypłacane są niezależnie od kryterium dochodowego na każde dziecko do ukończenia 18 r. ż.

Powody przyznawania pomocy przez GOPS obrazuje poniższa tabela:

PRZYCZYNA	2018 r. liczba rodzin/liczba osób	2019 r. liczba rodzin/liczba osób	2020 r. liczba rodzin/liczba osób
Ubóstwo	78/199	77/193	75/162
Bezrobocie	59/182	52/158	46/121
Wielodzietność	24/144	18/113	9/43
Rodzina niepełna	9/24	8/22	9/25
Alkoholizm	8/15	9/18	8/14
Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	9/24	10/24	15/37
Niepełnosprawność	41/86	40/84	37/73
Długotrwała choroba	66/140	67/146	61/126
Bezdomność	1/1	0	0
Zdarzenia losowe, sytuacja kryzysowa	1/2	5/11	5/13

Wydatki na świadczenia z pomocy społecznej w poszczególnych latach przedstawiały się następująco :

ROK			
KATEGORIA	2018	2019	2020
ZADANIA ZLECONE	12 000 zł	7 800 zł	15 819 zł
ZADANIA WŁASNE	424 660 zł	441 068 zł	455 669 zł
DOŻYWIANIE /zasilki i posiłki/	158 126 zł	170 531 zł	175 000 zł
DPS	101 535 zł	112 815 zł	101 265 zł

Na realizację zadań zleconych środki finansowe zapewniane są z budżetu państwa, natomiast realizacja zadań własnych finansowana jest ze środków pochodzących z budżetu gminy oraz pozyskanych dotacji.

Z rozeznania wynika, że na terenie gminy mieszkają także osoby, które pomimo osiągnięcia niskich dochodów nie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej chcąc same radzić sobie w trudnej sytuacji lub też odmawiając współpracy z GOPS, nie mogą tych świadczeń uzyskać. Próg dochodowy określony w ustawie o pomocy społecznej jest faktycznie bardzo niski, osiągnięcie dochodów nawet powyżej wskazanych kwot tj. 528 zł na osobę w rodzinie lub 701 zł dla osoby samotnej nie gwarantuje, że osoba czy też rodzina jest w stanie z własnych środków zaspokoić wszystkie swoje potrzeby, nawet te podstawowe, a na te związane z edukacją, kulturą czy wypoczynkiem nie starcza już wcale. Z problemem ubóstwa związane jest także zagrożenie utratą mieszkania. Na terenie gminy są osoby, które żyją w bardzo trudnych warunkach mieszkaniowych. Ich lokale są w bardzo złym stanie ze względu na nieprzeprowadzanie regularnych remontów czy też ze względu na ich wiek, wiele z nich to domy, w których ludzie żyją od pokoleń, budowane w dawnych latach. Taki stan rzeczy ma różne przyczyny, wynika często z ubóstwa rodzin w nich zamieszkujących, dziedziczenia tego statusu materialnego, ale też z osobistych zaniedbań i niezaradności spowodowanej np. uzależnieniami. Mimo, że w obecnej chwili problem bezdomności nie istnieje na terenie gminy jest potrzeba pozyskania lokali socjalnych dla osób, które mogą zostać pozbawione dachu nad głową. W zasobach gminnych są mieszkania czynszowe, jednak na obecną chwilę wszystkie lokalne są zajęte

Od lat Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje pomoc w ramach programów pomocy żywnościowej dla najuboższych mieszkańców gminy. Obecnie realizowany jest Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ), który jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, który realizowany jest w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Program ten ma przyczyniać się do ograniczania ubóstwa poprzez zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób najbardziej potrzebujących i realizację działań na rzecz włączenia społecznego. Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych (posiłków) i dlatego też trafiać będzie do ograniczonej liczby osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji (określonej przesłankami z art. 7 ustawy o pomocy społecznej oraz poziomem dochodów odniesionych do procentowej wartości odpowiedniego kryterium dochodowego określonego w tej ustawie), stanowiąc systematyczne wsparcie. Pomoc udzielana będzie w postaci artykułów spożywczych, które będą przekazywane osobom najbardziej potrzebującym bezpłatnie. Kryteria dochodowe uprawniające do udziału w programie zmieniały się w ciągu kilku lat realizacji programu. Na terenie Gminy Świnna w każdej edycji z pomocy w ramach programu korzystało kilkaset osób, przykładowo: w 2018/2019 roku 735 osób, w 2019/2020 770 osób, w edycji na 2020/2021 rok, planowane jest objęcie pomocą 740 osób. Jest to ostatni rok realizacji programu z edycji 2014-2020, oczekuje się na dalsze informacje i decyzje w zakresie tej formy pomocy.

B/ BEZROBOCIE

Bezrobocie to zjawisko społeczne, które określić można najprościej jako długo lub krótkotrwale pozostawanie osób bez pracy.

Według informacji statystycznych pochodzących ze zbiorów Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu bezrobocie w gminie Świnna na koniec II kwartału 2020 r. wynosiło około 2,46 %.

W roku 2019 zarejestrowane były 153 osoby, w kolejnym roku w ewidencji figurowało 196 osób bezrobotnych pochodzących z terenu gminy. Według podziału na płeć wygląda to następująco:

liczba bezrobotnych	rok	2019	II kwartał 2020
ogółem		153	196
kobiet		81	101
mężczyzn		72	95
długotrwale bezrobotni		59	72
kobiety		28	35
mężczyźni		31	37

Obserwujemy wzrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Ponad 36 % pozostających bez pracy to długotrwale bezrobotni.

Analizując bezrobocie według struktury wieku zaobserwujemy zależności podane w tabeli poniżej:

kategoria wiekowa	rok	2019	II kwartał 2020
18-24 lata		18	32
kobiety		15	20
mężczyźni		3	12
25-54 lata		101	133
kobiety		60	78
mężczyźni		41	55
powyżej 55 roku życia		34	31
kobiety		6	3
mężczyźni		28	28

Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-54 lata, to w 2019 roku 66,01 % , a w II kwartale 2020 roku 67,86 % ogólnej liczby.

Według poziomu wykształcenia bezrobocie na terenie gminy przedstawia się następująco:

poziom wykształcenia	rok	II kwartał
	2019	2020
wyższe	18	21
średnie zawodowe i policealne	33	48
średnie ogólne	18	29
zawodowe	56	69
gimnazjalne i niższe	28	29

Najmniejsza grupa bezrobotnych to osoby posiadające wyższe wykształcenie oraz średnie ogólne, najliczniejsza grupa to osoby z wykształceniem zawodowym.

Dane zgromadzone w statystykach Powiatowego Urzędu Pracy nie dają pełnego obrazu bezrobocia. Musimy wziąć pod uwagę zarówno fakt, że część osób zarejestrowanych w PUP pracuje w szarej strefie, a w urzędzie są zarejestrowani np. ze względu na chęć posiadania ubezpieczenia zdrowotnego, a także sytuację odwrotną – wiele osób pomimo pozostawania bez pracy nie jest zarejestrowana w PUP. Istnieje więc bezrobocie faktyczne jak i wynikające ze statystyk urzędowych, liczby te mogą się różnić od siebie.

Zjawisko bezrobocia jest jednym z ważniejszych problemów społecznych, jest ważnym czynnikiem wzrostu patologii społecznych oraz prowadzi do pogorszenia warunków życia całych społeczności lokalnych. Przy dłuższym pozostawaniu bez pracy rozpoczyna się proces destrukcji, wyraża się on izolacją społeczną, brakiem zaufania do samego siebie, niskimi dochodami, stresem w rodzinie, pogorszeniem zdrowia psychicznego i fizycznego, zwiększonymi trudnościami w znalezieniu nowej pracy. Skutki bezrobocia dotyczą nie tylko bezrobotnego, ale także jego rodzinę. Bezrobocie załamuje realizację funkcji ekonomiczno - konsumpcyjnej rodziny, która musi być wypełniana jeśli rodzina ma trwać i wychowywać dzieci. Ludzie muszą się prawidłowo odżywiać, posiadać mieszkanie, ponosić koszty związane z jego utrzymaniem i wyposażeniem, organizować wypoczynek swój i dzieci, korzystać z dóbr kultury.

Degradacja materialna wpływa też negatywnie na realizację funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny, emocjonalno - ekspresyjnej oraz prokreacyjnej. Rodziny bezrobotnych funkcjonują często w sposób bezplanowy, bez zadaniowy, utrwalając zarówno u dorosłych jak i u dzieci roszczeniowe postawy wobec państwa i jego instytucji.

W ostatnich latach obserwowano spadek poziomu bezrobocia na terenie całego kraju, także w powiecie żywieckim. Wzrastał poziom płacy minimalnej, stawka za godzinę pracy w ramach umów zlecenia. W 2020 roku w związku z wystąpieniem stanu epidemii związanej z zachorowaniami na koronawirusa Sars Cov-2 sytuacja w tym zakresie zaczęła się zmieniać. Pogorszenie sytuacji wielu zakładów, obostrzenia związane z epidemią np. zamykanie placówek handlowych, usługowych, gastronomicznych, zmniejszenie produkcji w różnych branżach powoduje brak dochodów osób prowadzących działalność gospodarczą, konieczność redukcji zatrudnienia. W kolejnych miesiącach obserwować możemy wzrost bezrobocia na terenie całego kraju.

C/ UZALEŻNIENIA- ALKOHOLIZM

Alkoholizm definiuje się jako zjawisko będące faktem spożywania alkoholu bez względu na okoliczności, motywy i sposoby picia. Alkoholizm odnosi się zarówno do osób pijących w sposób umiarkowany, którzy w zasadzie nie wpadają w chorobę ani nie stają się niebezpieczni dla otoczenia, jak i do pijących nadmiernie, u których może wystąpić jedna lub obie ze wskazanych powyżej cech.

Uzależnienie od alkoholu wpływa destrukcyjnie na jednostkę, a także jej rodzinę oraz otoczenie. Może powodować utratę pracy, rozkład rodziny, pogorszenie stanu zdrowia, zubożenie jak i wiele innych negatywnych skutków.

Na terenie gminy Świnna funkcjonuje **Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, składa się ona z 7 osób i dzieli na zespoły m.in. jest to zespół prowadzący rozmowy interwencyjno - motywacyjne z osobami uzależnionymi oraz zespół ds. kontroli, który kontroluje punkty sprzedaży. Komisja ta zajmuje się m.in. kierowaniem osób uzależnionych na leczenie lub zdiagnozowanie przez biegłych sądowych, organizacją i kierowaniem dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym na kolonie letnie.

Według statystyk w kolejnych latach do Komisji kierowano następującą liczbę wniosków:

- w 2018 r. 32 wniosków
- w 2019 r. 37 wniosków
- w II kw. 2020 r. 16 wniosków

Z tego na leczenie przymusowe zamknięte skierowano: w 2018 roku- 2 osoby, w 2019 r. 4 osoby, w I półroczu 2020 r. nie kierowano nikogo (częściowo ma to związek z sytuacją epidemiologiczną), na leczenie otwarte w 2018 r. nie skierowano nikogo, w 2019 roku 5 osób, w I półroczu 2020 r. także nie skierowano żadnej osoby.

Część spraw jest umarzanych np. ze względu na wycofanie wniosku przez współmałżonka, w 2018 roku nie umorzono żadnej sprawy, w 2019 r. umorzono 2 sprawy, w I półroczu 2020 r. 1 sprawę.

Zdarza się, że po różnych incydentach np. związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu rodziny kierują wnioski do Komisji, co powoduje krótkotrwałą przemianę uzależnionego i wnioski te są wycofywane.

Osoby uzależnione kierowane są do Poradni Leczenia Uzależnień w Żywcu oraz do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu.

W szkołach na terenie gminy realizowane są programy profilaktyczne dotyczące uzależnień.

Problem uzależnienia, w tym alkoholowego, należy do ważniejszych problemów społecznych. Jak to zaznaczono już we wstępnej części niniejszego podrozdziału alkoholizm powoduje negatywne skutki dla samego uzależnionego jak i jego rodziny i otoczenia. Prowadzi do zubożenia, utraty pracy oraz motywacji do poprawy swojego życia, rozpadu rodziny i przemocy. Negatywne skutki nałogu odczuwają członkowie rodzin uzależnionych, rodziny te nie spełniają swoich funkcji, nie ma w nich poczucia bezpieczeństwa, zanikają więzi emocjonalne, procesy wychowawcze są zaburzone, dzieci nie mają dobrych wzorców.

W gminie od 2011 roku funkcjonuje powołany przez Wójta Gminy Gminny - **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Świnna**. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele następujących instytucji:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świnnej,
- Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świnnej,
- Policji,
- Oświaty,
- Służby Zdrowia,
- Sądu Rejonowego w Żywcu
- Organizacji Pozarządowej.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań wszystkich podmiotów wchodzących w skład Zespołu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach, i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy

-dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów działań .

W rocznym sprawozdaniu składanym przez Przewodniczącego Zespołu zawarto następujące dane:

- w 2018 roku procedurę Niebieska Karta zastosowano w 31 rodzinach
- w 2019 roku procedurę Niebieska Karta zastosowano w 29 rodzinach
- w 2020 roku procedurę Niebieska Karta zastosowano w 27 rodzinach.

Jak wynika z prowadzonych przez Zespół działań wiele interwencji związanych z przemocą w rodzinie ma swoje podłoże w nadużywaniu alkoholu przez osoby stosujące przemoc wobec najbliższych członków rodziny. Wiele z tych osób kierowanych jest na rozmowy profilaktyczno-terapeutyczne do Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym, a także na leczenie w Poradni Leczenia Uzależnień w Żywcu. Do zespołu kierowane są formularze Niebieskiej Karty zakładane podczas interwencji w rodzinie przez policję lub inne podmioty, które powzięły informację o przemocy. Analizując indywidualne przypadki można stwierdzić, że są rodziny, w których do zdarzeń związanych z przemocą dochodzi często, osoby stosujące przemoc nie chcą podejmować współpracy na rzecz zmiany swojego zachowania, ale są i takie gdzie zdarzenia te mają charakter jednorazowy. Ważne jest podejmowanie działań na rzecz zapobiegania zjawisku przemocy, uświadamianie społeczeństwa o prawach osób dotkniętych przemocą, możliwości uzyskania wsparcia, a także podejmowanie działań mających na celu ukaranie sprawcy przemocy i wdrożenie działań korygujących jego zachowanie. Szczególnie istotne jest zapobieganie zjawisku stosowania przemocy wobec dzieci i osób starszych.

D/ KWESTIA DZIECKA I RODZINY

Według statystyk podanych przez Urząd Stanu Cywilnego w Świnnej na terenie gminy zamieszkuje 1575 dzieci w wieku do 6 lat oraz dzieci i młodzieży urodzonych w latach 2002-2013 (stan na 16 listopada 2020 r.)

Zapewnienie im warunków do rozwoju, godnego życia jest jednym z priorytetów polityki społecznej, powszechnie wiadomo, że inwestowanie w ich edukację, wychowanie, rozwój to inwestycja w przyszłość całego społeczeństwa.

Na terenie gminy funkcjonują rodziny o różnym poziomie diety, o lepszym lub gorszym statusie materialnym.

Z pomocy GOPS w latach 2018-2020 skorzystała następująca liczba rodzin wielodzietnych:

2018 r.	24 rodziny	144 osoby w tych rodzinach
2019 r.	18 rodzin	113 osób w tych rodzinach.
2020 r.	9 rodzin	43 osoby w tych rodzinach

Za wielodzietną uznaje się rodzinę posiadającą troje lub więcej dzieci. Rodziny te wymagają szczególnej pomocy i zainteresowania, trzeba wspomóc je zarówno poradnictwem jak i finansowo, aby mogły realizować funkcje wychowawcze wobec swoich dzieci.

Duży nacisk w pracy GOPS kładzie się na dożywianie dzieci w stołówkach szkolnych i przedszkolnych.

Liczba dzieci objętych dożywianiem przedstawia się następująco :

rok	2018	2019	2020
kategoria			
przedszkole	27	26	20
szkoła podstawowa	86	71	54

Wymienione dzieci otrzymują bezpłatne posiłki, pochodzą z rodzin zarówno wielodzietnych jak i o mniejszej dzietności, ale o niskich dochodach. Zauważa się spadek liczby dzieci korzystających z bezpłatnego dożywiania w szkołach i przedszkolach. Związane to jest z poprawą statusu materialnego rodzin (wyższe wynagrodzenia), część rodzin, które uzyskują wsparcie w formie świadczeń wychowawczych nie wnioskuje o przyznanie tej formy pomocy, sami opłacają posiłki dla dzieci. Także niskie kryteria uprawniające do świadczeń pomocy społecznej powodują, że wiele rodzin przekracza wskazane w ustawie o pomocy społecznej kryteria.

Zapewnienie dzieciom przynajmniej jednego gorącego posiłku dziennie jest bardzo ważne, sprawia, że hamuje się wzrost zjawiska niedożywienia wśród dzieci, uczy nawyków zdrowego żywienia. Dla części dzieci jest to jedyny wartościowy posiłek w ciągu dnia, co wynika zarówno z ubóstwa rodzin, z których pochodzą, jak i z braku zainteresowania ze strony rodziców.

Dzieci w wieku szkolnym znaczną część czasu w ciągu dnia spędzają w szkole uczestnicząc w zajęciach szkolnych i pozaszkolnych. Do dyrektorów szkół działających na terenie gminy co roku rozsyłane są ankiety dotyczące pracy placówek i wychowywania dzieci uczęszczających do nich.

Szkoły zatrudniają pedagoga szkolnego, jego obecność jest pomocna w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, które występują, w realizacji programów profilaktycznych, nawiązywaniu kontaktu z rodzicami i z innymi instytucjami.

W każdej ze szkół funkcjonują świetlice szkolne, gdzie uczniowie mogą spędzać czas czy to oczekując na lekcje, czy też po ich zakończeniu, otrzymują pomoc w odrabianiu prac domowych, mogą nawiązywać kontakty z rówieśnikami.

Wszystkie szkoły dysponują stołówką szkolną, ułatwia to realizację programu dożywiania dzieci, a także współpracę w tym względzie z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Każda placówka wykazała, że prowadzone są w niej zajęcia pozalekcyjne, spośród organizowanych wymieniono:

- zajęcia w zakresie kółek przedmiotowych tj. polonistyczne, matematyczne, historyczne, misyjne, informatyczne, europejskie, plastyczne, muzyczne
- zajęcia teatralne, taneczne, chór
- zajęcia sportowe, SKS, kółko turystyczne
- zespół regionalny.

Na zajęciach tych uczniowie mogą rozwijać swoje zainteresowania w określonym kierunku, a także pomaga to w organizacji czasu wolnego.

Dyrektorów szkół poproszono o wskazanie w tabeli jakie problemy występują w ich placówkach. Wyniki tych wskazań zgromadzone są poniżej. W 2020 roku tylko 3 szkoły zdecydowały się wziąć udział w badaniu.

PROBLEM	ŚREDNIA OCENA w 2020 roku
Spożywanie przez uczniów alkoholu	1
Narkotyki	1
Wagary	2
Konflikty uczeń – nauczyciel	2
Kłamstwo	3,33
Palenie papierosów	1,66
Niszczenie mienia szkolnego	2
Kradzież	1
Ucieczki z domów	1
Agresja, przemoc, w tym:	
Zastraszanie	2
Wymuszanie pieniędzy	1
Bicie	2
Znęcanie się	1,33
Drugoroczność	1
Opieka kuratora	2
Zaniedbania rodziców	2,66
Inne	-

Oznaczenie ocen:

- 1– problem nie występuje
- 2– występuje sporadycznie

- 3- rzadko
- 4- często
- 5- jest to bardzo duży problem

Podsumowując można stwierdzić, że w ocenie dyrekcji szkół wiele wymienionych problemów nie występuje wcale na terenie ich placówek, problemy występujące sporadycznie lub rzadko to konflikty uczniów - nauczyciel, kłamstwo, niszczenie mienia szkolnego, kradzieże, agresja przejawiająca się zastraszaniem i biciem, drugoroczność oraz zaniedbania przez rodziców. Jednak żadna z tych kategorii nie otrzymała wysokiej liczby punktów świadczącej o dużym natężeniu problemu. Wskazania takie mogą wynikać z faktu, że funkcjonujące na terenie gminy szkoły to małe placówki w środowisku wiejskim, co do pewnego stopnia ogranicza nasilanie się problemów wychowawczych. Dostrzega się fakt, że rośnie liczba dzieci powtarzających klasę, a także rodzin objętych opieką kuratora. Często rodziny objęte nadzorem sądowym to rodziny gdzie występuje problem przemocy, uzależnienia, zaniedbania ze strony rodziców co przejawia się brakiem zainteresowania edukacją dziecka, jego udziałem w lekcjach, a także wchodzeniem dziecka w grupy rówieśnicze, które źle wpływają na zachowanie dziecka i pojawia się zagrożenie demoralizacją, drugorocznością w szkole, uzależnieniami.

W końcowej części ankiety poproszono dyrektorów o wskazanie jakie ich zdaniem należy podjąć działania na rzecz poprawy sytuacji dzieci i młodzieży z terenu gminy Świnna. Wszyscy zwrócili uwagę na konieczność rozwoju oferty szkół i innych instytucji w ramach organizacji czasu wolnego, rozwój zajęć pozaszkolnych, zapewnienie środków na ich realizację, a także zwiększenie dostępu do pedagoga i innych instytucji na rzecz wspólnego rozwiązywania problemów wychowawczych, zwiększenie środków na działania profilaktyczne.

Dużą rolę we wspieraniu działań na rzecz rozwoju dzieci i młodzieży odgrywa Gminny Ośrodek Kultury w Świnnej. Organizuje on liczne imprezy dla dzieci i rodzin, zarówno sportowe jak i turystyczne. W ramach jego działania prowadzone są kółka zainteresowań i kluby, organizowane są zajęcia dla dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych, wakacji letnich, wyjazdy turystyczne.

Organizacja zajęć ma duże znaczenie we wspieraniu rozwoju dzieci i młodzieży, organizacji czasu wolnego, działaniach profilaktycznych na rzecz np. abstynencji czy też zdrowego stylu życia. Podczas pracy z rodzinami korzystającymi ze świadczeń pomocy społecznej zauważa się, że dzieci i młodzież w coraz niższym wieku sięgają po alkohol, mają kontakt z dopalaczami, nie są dopilnowane przez rodziców. Nie można jednak stwierdzić, że tylko dzieci z tzw. biednych domów są narażone na zagrożenia związane z nadużywaniem różnych środków i substancji, także w rodzinach o wysokim statusie materialnym zdarzają się tego typu problemy wychowawcze.

Dzieci i młodzież to grupa społeczna, na którą należy zwrócić szczególną uwagę realizując politykę społeczną.

Do potrzeb tej grupy, ku zaspokojeniu których należy dążyć wymienić można:

- organizacja dożywiania i wyrabianie nawyków zdrowego żywienia
- rozwój zainteresowań i zdolności
- organizacja czasu wolnego
- profilaktyka uzależnień

- budowanie postaw prospołecznych.

Rodziny z terenu gminy Świnna, które borykają się z problemami wychowawczymi lub są niewydolne pod tym względem wymagają wsparcia w tym zakresie. Od maja 2014 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia **asystenta rodziny**, który podejmuje pracę z tymi rodzinami. Praca ta jest prowadzona także przez pracowników socjalnych, osoby potrzebujące fachowej pomocy kierowane są do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu gdzie mogą uzyskać wsparcie psychologa, czy też pomoc w formie mediacji małżeńskich lub do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Żywcu.

Na uwagę zasługuje także fakt, że od 2014 roku wydawana jest **Karta Dużej Rodziny**, która przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby niepełnosprawne otrzymują kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności.

Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze będą mieli możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju.

Kartę przyznaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta na wniosek członka rodziny wielodzietnej. Na terenie gminy Świnna wnioski o wydanie karty przyjmuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Duże znaczenie dla wspierania rodzin posiadających dzieci ma **realizacja ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci**, od 2016 roku realizowana jest wypłata świadczeń wychowawczych tzw. 500 +, obecnie świadczenia te wypłacane są niezależnie od dochodu na każde dziecko do ukończenia 18 r. ż. Pomocą objętych jest średnio 600 rodzin miesięcznie, świadczenia wypłacane są dla około 1520 dzieci. Wypłacane świadczenia stanowią duże wsparcie dla rodzin, oprócz zabezpieczenia podstawowych potrzeb pozwalają także na realizację działań mających na celu rozwój dzieci(korepetycje, zajęcia sportowe, wyjazdy, udział w wydarzeniach kulturalnych).

Od 2018 roku realizowany jest także program Dobry Start, w ramach którego wypłacane jest raz w roku świadczenie w wysokości 300 zł na wydatki związane z wyposażeniem dzieci do szkoły, program obejmuje wsparciem dzieci od I klasy szkoły podstawowej. Świadczenie dobry start przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20 roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymają świadczenie do ukończenia przez nie 24 roku życia.

Można zaobserwować, że w ostatnich latach polityka prorodzinna w kraju sprawia, że rodziny otrzymują wsparcie finansowe w ramach realizacji różnego rodzaju świadczeń m.in. świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych. Realizowane są także programy mające na celu rozwój form opieki instytucjonalnej dla dzieci np. żłobków, klubów dziecięcych.

E/ NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I PROBLEM STAROŚCI

Niepełnosprawność to długotrwały stan, w którym występują pewne ograniczenia w prawidłowym funkcjonowaniu człowieka. Ograniczenia te są spowodowane na skutek obniżenia sprawności funkcji fizycznych lub psychicznych. Jest to także uszkodzenie czyli utrata lub wada psychiczna, fizjologiczna, anatomiczna struktury organizmu. Utrata ta może być całkowita, częściowa, trwała lub okresowa, wrodzona lub nabyta, ustabilizowana lub progresywna.

Wyróżniamy następujące **rodzaje niepełnosprawności**:

- obniżona sprawność sensoryczna – brak, uszkodzenie lub zaburzenie funkcji analizatorów zmysłowych (np. osoby niewidzące, niesłyszące)
- obniżona sprawność intelektualna
- obniżona sprawność funkcjonowania społecznego - zaburzenia nerwowe, zdrowia psychicznego
- obniżona sprawność komunikowania się - np. zaburzenia mowy, autyzm
- obniżona sprawność ruchowa
- mózgowie porażenie dziecięce
- obniżona sprawność psychofizyczna z powodu chorób somatycznych, np. nowotwory, cukrzyca.

Według ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza niezdolność do pracy w rozumieniu przepisów o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych albo zaliczenie do grupy inwalidów lub legitymowanie się orzeczeniem stopnia niepełnosprawności w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W 2020 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zwrócił się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Żywcu z prośbą o podanie statystyk dotyczących ilości osób pobierających świadczenia, a zamieszkujących na terenie gminy Świnna. Według zgromadzonych informacji (stan na grudzień 2019 r.) ustalono, że renty inwalidzkie pobiera następująca liczba świadczeniobiorców:

- osoby z orzeczeniem całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji	20
- osoby z orzeczeniem całkowitej niezdolności do pracy	40
- osoby z orzeczeniem częściowej niezdolności do pracy	110

Dodatkowo 60 osób pobiera renty socjalne.

Spośród świadczeniobiorców ZUS pochodzących z Gminy Świnna wyróżniono także osoby pobierające emerytury, było to odpowiednio:

- pobierających emerytury	1280
- pobierających wcześniejsze emerytury	130
- pobierających zasiłki przedemerytalne	60
- dodatki pielęgnacyjne	560
- świadczenie uzupełniające	50
- rodzicielskie świadczenie uzupełniające	20

Spośród świadczeń rodzinnych wypłacanych w tutejszym Ośrodku Pomocy Społecznej świadczeniami, o przyznaniu których decyduje posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności jest zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna. W obecnej chwili wypłacane są zasiłki pielęgnacyjne dla około 160 osób, świadczenia pielęgnacyjne dla 50 osób, specjalny zasiłek opiekuńczy dla 6 osób oraz zasiłek dla opiekuna dla 5 osób. Za osoby z grupy pobierającej świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna, opłacana jest składka na ubezpieczenie emerytalno - rentowe. Obserwuje się wzrost liczby osób pobierających świadczenia opiekuńcze z tytułu opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, w tym niepełnosprawną matką, ojcem czy dziadkami. Osoby te ze względu na wiek, chorobę wymagają opieki, wypłata świadczeń i sprawowanie opieki przez członków rodziny pozwala na pozostawanie tych osób w środowisku rodzinnym i nie ma konieczności korzystania z opieki instytucjonalnej.

W latach 2018-2020 ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności skorzystało następująco: w 2018 r. 41 rodzin, w 2019 r. 40 rodzin, a w 2020 r. 37 rodzin, w każdej rodzinie jest co najmniej jedna osoba niepełnosprawna. Wypłacano dla nich zasiłki stałe, celowe, opłacano składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

Problem niepełnosprawności jest ważnym problemem społecznym, wynika to z powszechności i rozmiaru tego zjawiska, a także związane jest z niemożliwością pełnego funkcjonowania tych osób w życiu społecznym. Osoby te wymagają wsparcia innych osób w codziennym życiu, załatwianiu spraw urzędowych, kontaktach z instytucjami, rozmiar potrzeby tego typu opieki zależy od stopnia i rodzaju niepełnosprawności.

Na terenie gminy Świnna problem ten istnieje, osoby niepełnosprawne otoczone są opieką swoich rodzin, a w przypadku braku osób zobowiązanych do opieki organizuje się dla nich pomoc sąsiedzką lub instytucjonalną. Osoby niepełnosprawne z terenu gminy mają także możliwość uczestnictwa w zajęciach Warsztatów Terapii Zajęciowej w Gilowicach, w Środowiskowym Domu Samopomocy w Pewli Wielkiej czy też Środowiskowym Domu Samopomocy w Radziechowach. Dużą ofertę zajęć dla dzieci i osób niepełnosprawnych oferuje Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy w Żywcu, a także utworzone przy nim Warsztaty Terapii Zajęciowej. Pozwala to na ich integrację ze środowiskiem, nabywanie nowych umiejętności, rozwój zainteresowań, udział w wydarzeniach sportowych i kulturalnych.

Coraz częściej zachodzi potrzeba w przypadku osób starszych, samotnych, które już nie radzą sobie z samodzielnym zaspokajaniem codziennych potrzeb, organizacji usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz poszukiwania dla nich miejsc w zakładach opiekuńczo - leczniczych lub domach pomocy społecznej. Problem ten będzie narastał z roku na rok, społeczeństwo się starzeje, rodziny nie zawsze są na tyle wydolne, aby zapewnić opiekę osobom starszym, często też członkowie rodzin zmieniają miejsce zamieszkania i pozostawiają starszych członków rodziny bez opieki. Wydaje się także ważne, aby podejmowane były działania mające na celu aktywizowanie osób starszych, włączanie ich w życie społeczności lokalnej, organizacja ich czasu wolnego, umożliwienie im rozwoju zainteresowań.

W przypadku osób starszych, które są w pełni sprawne ważne jest podejmowanie działań mających na celu ich aktywizację, organizację imprez towarzyskich, organizację czasu wolnego, nabywanie nowych umiejętności m.in. umiejętności korzystania z komputera i Internetu. Działania takie realizowane były w ostatnich latach w Gminnym Ośrodku Kultury w Świnnej (projekty kierowane do osób starszych, zajęcia w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku). Ważnym działaniem jest także inicjatywa prowadzona w sołectwie Pewel Ślemieńska, podejmowana przez miejscową jednostkę OSP we współpracy z sołtysem oraz grupą zaangażowanych na rzecz społeczności lokalnej osób. Realizowane działania prowadzone są w ramach programu ASOS - Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020, program planowany jest na lata kolejne. Pozyskiwano środki finansowe na realizację projektu, w którym corocznie mogło brać udział kilkudziesięciu seniorów. Prowadzono warsztaty edukacyjne, realizowano wyjazdy turystyczne, zajęcia sportowe, brano udział w wydarzeniach kulturalnych. Dla wielu osób była to możliwość pierwszego wyjazdu na wczasy, wyjścia do kina, opery czy na basen. Z relacji uczestniczących w zajęciach seniorów wynika, że udział w projekcie sprawia, że mają możliwość aktywnego spędzania czasu, nabywania nowych umiejętności, nawiązywania relacji społecznych w środowisku lokalnym.

4. ANALIZA SWOT

Metodą wykorzystywaną przy określaniu priorytetów rozwojowych jest stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa ta pochodzi od angielskich słów:

STRENGTHS	mocne strony
WEAKNESSES	słabe strony
OPPORTUNITIES	szanse w otoczeniu
THREATS	zagrożenia w otoczeniu.

Analiza SWOT jest częścią procesu planowania strategicznego, jest punktem wyjścia przy opracowywaniu celów strategicznych. Obejmuje ona określenie następujących czynników:

- 1/ siły- wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną
- 2/ słabości - wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną
- 3/ szanse - zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów
- 4/ zagrożenia - zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Analizy SWOT dokonano określając wskazane powyżej czynniki w odniesieniu do kwestii wskazanych w podrozdziale 3 jako problemy społeczne występujące na terenie gminy Świnna.

PROBLEM BEZROBOCIA

MOCNE STRONY

- możliwość uzyskania pomocy i porad dotyczących poszukiwania pracy u pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

- promowanie kształcenia się jako czynnika zapobiegającego bezrobociu
- współpraca z Centrum Integracji Społecznej w Żywcu na rzecz pomocy osobom bezrobotnym
- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Żywcu

SŁABE STRONY

- niechęć osób bezrobotnych do podjęcia proponowanych ofert pracy
- niski poziom wykształcenia i kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych
- postępujący z czasem zanik motywacji do poszukiwania pracy.

SZANSE

- współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Żywcu
- współpraca z agencjami zatrudnienia w przekazywaniu ofert pracy
- współpraca z Centrum Integracji Społecznej

ZAGROŻENIA

- brak odpowiednich ofert pracy
- niskie stawki płacowe, podpisywanie z pracownikami umów o pracę tymczasową bądź umów zlecenia
- mały dostęp do doradców zawodowych
- brak na terenie gminy organizacji, czy też instytucji zajmującej się typowo pomocą osobom bezrobotnym.

PROBLEM UBÓSTWA

MOCNE STRONY

- duży zakres pomocy osobom i rodzinom ubogim oferowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- zabezpieczenie środków finansowych na realizację w/w zadań
- realizacja programu pomocy żywnościowej FEAD
- podejmowanie działań na rzecz motywowania osób i rodzin do zmiany

SŁABE STRONY

- dziedziczenie ubóstwa w rodzinach
- zbyt duża akceptacja u osób ubogich sytuacji życiowej, brak motywacji do podnoszenia poziomu swojego życia

SZANSE

- współpraca z organizacjami pozarządowymi, kościołem na rzecz walki z ubóstwem
- spadek poziomu bezrobocia, podjęcie zatrudnienia wpływa na podniesienie standardu życia i zmniejszenie ubóstwa
- podejmowanie współpracy z instytucjami rynku pracy (szkolenia, przekazywanie ofert pracy)
- realizacja programów skierowanych do rodzin z dziećmi, m.in. wypłata świadczeń wychowawczych, zasiłków rodzinnych , świadczeń Dobry Start

ZAGROŻENIA

- brak mieszkań socjalnych dla osób zagrożonych utratą własnego lokalu, np. ze względu na jego zły stan i brak środków na gruntowny remont
- narastanie zjawiska wyuczonej bezradności
- sezonowość ofert pracy, a co za tym idzie niestabilność finansowa
- wzrastające zadłużenie osób i rodzin

PROBLEM UZALEŻNIEŃ

MOCNE STRONY

- duży zakres oferowanego poradnictwa dla osób uzależnionych i ich rodzin zarówno na terenie gminy jak i powiatu
- zabezpieczenie środków finansowych na pomoc osobom uzależnionym
- prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących uzależnień

SŁABE STRONY

- zbyt mała współpraca rodzin i środowiska osób uzależnionych przy pracy z osobą uzależnioną
- mała motywacja osób uzależnionych do podjęcia leczenia i terapii

SZANSE

- współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz walki z uzależnieniami, wzrost oferty w tym zakresie
- wzrost świadomości społecznej dotyczącej traktowania uzależnienia jako problemu społecznego.

ZAGROŻENIA

- mała ilość miejsc w ośrodkach odwykowych
- zbyt długo ciągnące się procedury kierowania na leczenie przymusowe
- brak grup wsparcia dla osób wychodzących z uzależnienia i ich rodzin w środowisku lokalnym
- obniżenie wieku inicjacji alkoholowej, a także problem uzależnień od narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży

KWESTIA DZIECI, MŁODZIEŻY I RODZINY

MOCNE STRONY

- współpraca instytucji zajmujących się dziećmi i młodzieżą
- zabezpieczenie środków finansowych na pomoc dzieciom, np. na dożywianie, wyjazdy letnie
- wspieranie przez władze samorządowe inicjatyw podejmowanych na rzecz rozwoju dzieci i młodzieży
- podejmowanie działań na rzecz organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży
- współpraca z asystentem rodziny
- działania podejmowane na rzecz wsparcia rodzin w wypełnianiu funkcji wychowawczej
- realizacja programów skierowanych do rodzin z dziećmi, m.in. wypłata świadczeń wychowawczych, zasiłków rodzinnych, świadczeń Dobry Start

SŁABE STRONY

- mała ilość organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zajmujących się pomocą skierowaną do dzieci i młodzieży
- mała oferta zajęć pozaszkolnych i organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży

SZANSE

- prowadzenie programów profilaktycznych w szkołach
- aktywność pedagogów i dyrektorów szkół w poszerzaniu oferty edukacyjnej szkoły
- dobre rozeznanie problemów występujących w rodzinach i wielokierunkowa praca socjalna

ZAGROŻENIA

- niedostateczny dostęp do instytucji zapewniających pomoc i wsparcie rodzinom borykającym się z problemami
- wzrost zjawisk wpływających na nie spełnianie przez rodziny ich funkcji tj. uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, rozłuka powodowana wyjazdami do pracy za granicą.

PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I STAROŚCI

MOCNE STRONY

- przepływ informacji między instytucjami dotyczących pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym
- organizacja dowozu osób niepełnosprawnych do miejsca nauki czy też rehabilitacji
- zapewnianie osobom starszym usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania i kierowanie do domów pomocy społecznej
- pomoc kierowana do osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie korzystania ze środków PFRON, NFZ

SŁABE STRONY

- izolacja społeczna osób niepełnosprawnych i starszych
- niewydolność rodzin w podejmowaniu opieki nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi
- brak działań samopomocowych wśród niepełnosprawnych i starszych

SZANSE

- organizowanie kampanii społecznych na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych
- wzrost liczby programów pomocowych skierowanych do osób niepełnosprawnych realizowanych przez powiat

ZAGROŻENIA

- brak odpowiedniej ilości placówek zajmujących się opieką nad osobami niepełnosprawnymi, zbyt długi okres oczekiwania na skierowanie do takich miejsc
- zbyt mała aktywność przy korzystaniu ze środków i programów
- wzrost liczby osób starszych i konieczność zabezpieczenia im opieki w środowisku lub pomocy instytucjonalnej

5. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych to instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym działaniem mieszkańców z danego terenu, które realizują zadania z zakresu polityki społecznej. Są to jednostki zarówno samorządowe jak i pozarządowe.

Podstawową instytucją zajmującą się realizacją polityki społecznej na terenie gminy jest **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**, ma on swoją siedzibę w Pewli Małej, zasięgiem działania obejmuje teren całej gminy. Zatrudnionych jest w nim 4 pracowników socjalnych, którzy realizują

m.in. zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ale też udzielają szerokiego zakresu pomocy zarówno jeśli chodzi o poradnictwo, pracę socjalną czy też biorą udział w diagnozowaniu sytuacji osób ubiegających się o pomoc finansową w Ośrodku. Pracownicy ci stale podnoszą swoje kwalifikacje podejmując doskonalenie, czy też uczestnicząc w szkoleniach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia także pracownika ds. świadczeń rodzinnych, gdyż od 2004 r. realizuje się w nim zadania z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz pracownika ds. świadczeń z funduszu alimentacyjnego realizującego ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Pracownicy ci realizują także wnioski o świadczenia wychowawcze, świadczenia Dobry Start, dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne oraz karty dużej rodziny.

Od maja 2014 r. ośrodek pomocy społecznej zatrudnia asystenta rodziny, który wspiera rodziny problemowe i niewydolne wychowawczo. W 2020r. z asystentem współpracowało 13 rodzin.

Na terenie gminy funkcjonuje 6 parafii kościoła rzymsko katolickiego. W każdej miejscowości działa klub sportowy oraz Ochotnicza Straż Pożarna, przy OSP Pewel Ślemieńska i Rychwałdek działają strażackie orkiestry dęte.

każdym sołectwie funkcjonuje koło gospodyń wiejskich, przy kole w Przyłękowie działa zespół regionalny. Poza tym na terenie gminy istnieją jeszcze dwa zespoły regionalne, jeden w Świnnej, a drugi przy szkole w Pewli Ślemieńskiej "Hajduki".

Duży wkład w działania na rzecz kultury, sportu i turystyki ma Gminny Ośrodek Kultury mieszczący się w Świnnej. Organizuje on wiele imprez kulturalnych i sportowych dla wszystkich mieszkańców gminy.

Warto także wspomnieć o działalności Towarzystwa Aktywności Społecznej "Zwyczajni" Świnna, które realizuje różnorakie projekty skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych, propaguje on także ideę wolontariatu.

6. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY

Przy diagnozowaniu sytuacji społecznej i problemów społecznych występujących na terenie gminy Świnna korzystano ze źródeł własnych informacji zgromadzonych w statystykach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świnnej, a także informacji pozyskanych w ramach współpracy z innymi instytucjami i badaniach ankietowych.

Za główne problemy społeczne uznano ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, a wśród nich alkoholizm, poruszenie kwestii dzieci i rodziny oraz niepełnosprawności i starości.

Polityka społeczna gminy powinna zmierzać do ich rozwiązywania, w swych celach powinna zawrzeć działania na rzecz:

- poprawy sytuacji materialnej, bytowej, zaspokojenia podstawowych potrzeb osób ubogich,
- promocji zatrudnienia i pomocy w uzyskaniu pracy przez osoby bezrobotne, a także zabezpieczenie im pomocy finansowej na czas wychodzenia z sytuacji bezrobocia

- wsparcia rozwoju dzieci i młodzieży oraz rodzin, z których pochodzą, zapobiegania skutkom ubóstwa rodzin odczuwanym przez dzieci poprzez np. organizację dożywiania oraz wsparcie rodzin w realizacji funkcji wychowawczej
- walki z uzależnieniami, w tym uzależnieniem alkoholowym, a pośrednio zapobiegając zjawisku przemocy
- wspierania osób niepełnosprawnych i starszych, poprawy ich społecznego funkcjonowania, promocji ich zatrudnienia.

CZĘŚĆ III ZAŁOŻENIA STRATEGII

1. MISJA

GMINA ŚWINNA DZIAŁA NA RZECZ POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA SWOICH MIESZKAŃCÓW, ZAPEWNIAJĄC IM WARUNKI DO ROZWOJU I WSPIERAJĄC PROCES ZASPOKAJANIA POTRZEB ŻYCIOWYCH ZWŁASZCZA PRZEZ GRUPY NAJSŁABSZE.

2. CELE STRATEGICZNE

Cele strategiczne sformułowane zostały w odniesieniu do konkretnych problemów społecznych.

1. **PROBLEM:**

Każda osoba powinna żyć w godnych warunkach, mając dostęp do środków i zasobów, które pozwolą jej zaspokoić własne potrzeby.

CEL STRATEGICZNY:

Zapobieganie pogłębianiu się zjawiska ubóstwa wśród mieszkańców gminy.

Cele szczegółowe:

- wspieranie rodzin w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb bytowych,
- zabezpieczanie środków finansowych na pomoc osobom żyjącym w ubóstwie,
- wspieranie osób i rodzin w pokonywaniu trudnej sytuacji i odzyskiwaniu zdolności do samodzielnego zaspokajania swoich potrzeb,
- zabezpieczenie lokali mieszkalnych dla osób ubogich zagrożonych utratą własnego lokalu.

Kierunki działania:

- kompleksowa pomoc osobom i rodzinom najuboższym w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej poprzez działania pracowników socjalnych, pomoc finansową i rzeczową,
- mobilizacja osób do aktywnego działania na rzecz pokonywania trudnej sytuacji i usamodzielnienia,

- zapobieganie patologiom społecznym prowadzącym do zubożenia poprzez programy profilaktyczne,
- pozyskanie lokalu mieszkalnego.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2021-2025 .

Realizacja:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- władze samorządowe - Rada i Urząd Gminy Świnna

Partnerzy w realizacji działań:

- kościół , organizacje pozarządowe.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych.

Prognoza zmian :

- zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem,
- pozyskanie lokalu mieszkalnego.

2. PROBLEM:

Każda osoba zdolna do pracy powinna mieć możliwość podejmowania zatrudnienia odpowiednio do swoich umiejętności, aby w ten sposób gromadzić środki na zaspokojenie swoich potrzeb i w przyszłości po wejściu w wiek poprodukcyjny mieć zapewnione świadczenia z systemu zabezpieczenia społecznego. Zapobieganie bezrobociu jest powiązane z zapobieganiem zubożeniu, bezdomności i zagrożeniu wykluczeniem społecznym.

CEL STRATEGICZNY:

Wspieranie osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy przez promocję zatrudnienia i przedsiębiorczości.

Cele szczegółowe:

- promocja zatrudnienia, ułatwianie dostępu do ofert pracy i poradnictwa zawodowego,
- pomoc finansowa dla osób i rodzin dotkniętych problemem bezrobocia,
- wspieranie przedsiębiorczości prywatnej i inicjatyw na rzecz samo zatrudnienia,
- wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Kierunki działania:

- współpraca z instytucjami działającymi na rzecz promocji zatrudnienia, w tym z Powiatowym Urzędem Pracy, agencjami zatrudnienia,
- zabezpieczenie środków finansowych na pomoc osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem,
- współpraca z organizacjami zajmującymi się szkoleniem osób bezrobotnych,
- współpraca z Centrum Integracji Społecznej
- praca pracowników socjalnych z osobami bezrobotnymi, mobilizowanie ich do aktywnego poszukiwania i podejmowania zatrudnienia.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2021-2025

Realizacja:

- Rada i Urząd Gminy Świnna
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy w realizacji działań:

- Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu, Centrum Integracji Społecznej w Żywcu, lokalni pracodawcy.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny i powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe.

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba osób bezrobotnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia,
- liczba osób objętych wsparciem Centrum Integracji Społecznej .

Prognoza zmian:

- spadek liczby osób bezrobotnych,
- zwiększenie liczby osób zaktywizowanych, podejmujących zatrudnienie,
- zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- wzrost liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych,
- wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

3. **PROBLEM:**

Problem uzależnienia, w tym alkoholowego jest ważnym problemem społecznym. Uzależnienie prowadzi do pogorszenia się sytuacji zdrowotnej i materialnej osoby uzależnionej. Negatywne skutki uzależnienia odczuwają także członkowie rodzin osób uzależnionych oraz ich najbliższe otoczenie. Prowadzi ono do wykluczenia społecznego osób i rodzin, a także wzrost natężenia zjawiska przemocy w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY:

Wsparcie osób i rodzin na rzecz wychodzenia z uzależnienia i usuwanie negatywnych jego skutków oraz realizacja programów profilaktycznych.

Cele szczegółowe:

- zapobieganie powstawaniu problemu uzależnienia,
- zmniejszanie skutków uzależnień na poziomie już istniejącym,
- zwiększanie oferty wsparcia i terapii dla osób uzależnionych i ich rodzin
- zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

- wspieranie rodzin i osób uzależnionych w pokonywaniu problemu, poradnictwo i kierowanie do odpowiednich instytucji,
- praca socjalna pracowników GOPS z osobami i rodzinami dotkniętymi problemem alkoholowym, motywowanie ich do współpracy na rzecz poprawy sytuacji,
- tworzenie grup wsparcia i wspieranie działań samopomocowych,
- wsparcie finansowe osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, zwłaszcza w czasie podejmowania leczenia, a także organizacja wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin alkoholowych,
- prowadzenie programów profilaktycznych w szkołach,
- prowadzenie działań mających na celu zapobieganie przemocy w rodzinie, stosowanie procedury Niebieska Karta.

Realizacja:

- Rada i Urząd Gminy Świnna
- Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- szkoły z terenu gminy Świnna
- Gminny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Świnna

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2021-2025.

Partnerzy w realizacji działań:

- Poradnia Leczenia Uzależnień w Żywcu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu, Sąd Rejonowy w Żywcu, Punkt Konsultacyjny w Świnnej, ośrodki wsparcia, placówki służby zdrowia.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny i powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

Prognoza zmian:

- poszerzenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie skali przemocy w rodzinie,
- zwiększenie liczby osób objętych leczeniem uzależnienia,
- poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych problemem uzależnienia i przemocy .

4.PROBLEM :

Dzieci i młodzież wymagają szczególnego zainteresowania podmiotów odpowiedzialnych za realizację polityki społecznej. Zapewnienie im odpowiednich warunków życia, rozwoju i edukacji powinno stanowić jeden z priorytetów działań podejmowanych w ramach polityki społecznej.

CEL STRATEGICZNY:

Wsparcie rodziny w realizacji funkcji, do jakich jako najmniejsza komórka społeczna została powołana, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zapewnienie dzieciom warunków do życia w poczuciu bezpieczeństwa i możliwości wszechstronnego rozwoju.

Cele szczegółowe:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do wszechstronnego rozwoju, zgodnie z ich potrzebami i przyjętymi normami,
- wspieranie rodzin w realizacji funkcji wychowawczej poprzez szeroki zakres poradnictwa,

- wsparcie finansowe rodzin, zwłaszcza zagrożonych ubóstwem i wielodzietnych.

Kierunki działania:

- praca socjalna z rodzinami niewydolnymi, działania pracowników socjalnych, asystenta rodziny, ale też kierowanie do odpowiednich instytucji świadczących pomoc w tym zakresie,
- współpraca pedagogów i nauczycieli z GOPS oraz z innymi instytucjami, podejmowanie współpracy z rodzicami,
- poszerzanie oferty zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży,
- realizacja programu dożywiania w szkołach,
- wsparcie finansowe rodzin i dzieci zagrożonych ubóstwem, zabezpieczenie środków finansowych na ten cel
- realizacja świadczeń skierowanych do rodzin, m.in. świadczeń wychowawczych, rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, Dobry Start .

Realizacja:

- Rada Gminy i Urząd Gminy Świnna
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminny Ośrodek Kultury
- szkoły z terenu gminy
- parafie

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2021-2025.

Partnerzy w realizacji działań:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu, Sąd Rejonowy w Żywcu, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Żywcu, szkoły ponadpodstawowe

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny i powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy.

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, świadczeń wychowawczych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci i młodzieży korzystających z pozalekcyjnych form spędzania czasu wolnego.

Prognoza zmian:

- spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- wzrost wiedzy w zakresie prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenie dostępności do instytucji udzielających wsparcia,
- wzrost liczby dzieci i młodzieży korzystających z różnych form zajęć pozalekcyjnych.

5. PROBLEM:

Problem niepełnosprawności i starości staje się coraz ważniejszym problemem społecznym. Osoby niepełnosprawne i starsze nie są w stanie samodzielnie zabezpieczyć sobie zaspokojenia potrzeb, stąd konieczne jest wsparcie ze strony rodzin, środowiska lokalnego oraz instytucji i władz samorządowych.

CEL STRATEGICZNY:

Tworzenie systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin, a także osób starszych, aby umożliwić im jak najpełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym.

Cele szczegółowe:

- podejmowanie działań na rzecz ograniczania skutków niepełnosprawności i starości,
- wspieranie osób niepełnosprawnych i starszych w wypełnianiu ról społecznych, integracja ich ze środowiskiem lokalnym,
- wspieranie rodzin z osobami niepełnosprawnymi i starszymi w wypełnianiu funkcji opiekuńczej,
- promocja zatrudnienia osób niepełnosprawnych,
- wsparcie finansowe osób i rodzin dotkniętych niepełnosprawnością, a także osób starszych.

Kierunki działania:

- praca socjalna prowadzona z osobami niepełnosprawnymi i starszymi, m.in. pomoc w kontaktach z instytucjami,
- organizowanie opieki i wsparcia dla osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu zamieszkania,
- pozyskiwanie środków finansowych na realizację usług wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych w ramach programów rządowych
- tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy,
- organizowanie imprez integracyjnych, mających na celu integrację osób niepełnosprawnych i starszych ze środowiskiem lokalnym,
- zabezpieczenie środków finansowych na pomoc osobom i rodzinom dotkniętym niepełnosprawnością, a także osób starszych,
- nawiązywanie współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- podejmowanie działań na rzecz organizacji czasu wolnego osobom starszym.

Realizacja:

- Rada Gminy i Urząd Gminy Świnna
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Ośrodek Zdrowia
- Rady Sołeckie

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2021-2025.

Partnerzy w realizacji działań:

- kościół, organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Żywcu, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Gilowicach, Środowiskowy Dom Samopomocy w Pewli Wielkiej, Środowiskowy Dom Samopomocy w Radziechowach, Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Żywcu, fundusz PFRON, placówki służby zdrowia, Gminny Ośrodek Kultury w Świnnej,

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców gminy,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością z terenu gminy,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób korzystających z warsztatów terapii zajęciowej i wsparcia w środowiskowym domu samopomocy,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Prognoza zmian :

- zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- podniesienie jakości świadczonych usług,
- podniesienie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,
- zwiększenie liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych.

3. RAMY FINANSOWE STRATEGII

Zgodnie z art. 16 b ust.2 ustawy o pomocy społecznej strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna określać w swej treści ramy finansowe planowanych działań. Określając poszczególne cele strategii wskazano, że źródłem finansowania realizacji strategii będą m.in. środki z budżetu samorządowego i centralnego, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki pozyskane w ramach programów skierowanych do poszczególnych grup np. osób starszych, niepełnosprawnych, środki pozyskane przez organizacje pozarządowe.

Po przeprowadzeniu kalkulacji kosztów ponoszonych na działania związane z realizacją celów zawartych w strategii określono szacunkowe ramy finansowe strategii. Ze względu na wielu realizatorów założeń strategii nie jest możliwe dokładne określenie ram finansowych. Prognozowany poziom wydatków określono na podstawie wydatków ponoszonych przez Gminę w zakresie zadań realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz gminę w zakresie działu ochrona zdrowia oraz pomoc materialna i motywacyjna dla uczniów. W każdym kolejnym roku założono 5 % wzrost kosztów finansowania.

L.p	rok	Prognoza ram finansowych
1	2021	13 045 000 zł
2	2022	13 697 250 zł
3	2023	14 382 113 zł
4	2024	15 101 219 zł
5	2025	15 856 280 zł

4. MONITOROWANIE I WDRAŻANIE STRATEGII

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych powinna podlegać monitoringowi i ewaluacji. Polega to na systematycznej ocenie prowadzonych działań oraz w razie potrzeby modyfikacji zakładanych celów i kierunków podejmowanych dla realizacji ich działań.

Elementem monitoringu strategii będzie przede wszystkim zespół powołany do jej realizacji, w skład którego mogą wejść Sekretarz Gminy, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez Wójta. Zespół wdrażający strategię powinien się zbierać co najmniej raz w roku i oceniać poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Z prowadzonych działań raz w roku sporządzane jest pisemne sprawozdanie. W przypadku konieczności dokonania zmian i aktualizacji w zapisach strategii Zespół monitorujący kieruje do Rady Gminy wnioski w tej sprawie.

Zakłada się, że przy monitoringu i ewaluacji z realizacji poszczególnych celów strategii wykorzystane zostaną dane gromadzone w dokumentach sprawozdawczych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz pozyskane od innych instytucji tj. urząd pracy, urząd stanu cywilnego, zakład ubezpieczeń społecznych, placówki oświatowe.

Za koordynowanie działań związanych z wdrażaniem i monitorowaniem strategii odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świnnej, który będzie podejmował działania na rzecz osiągnięcia zamierzonych celów we współpracy z instytucjami wskazanymi jako partnerzy realizacji strategii.